

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ระหว่างวุฒิการศึกษา สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียน 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 216 คน และที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีกรอบแนวคิดในการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหาร 5 ด้าน คือ 1) ด้านสติปัญญาและความรู้ 2) ด้านร่างกาย 3) ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม 4) ด้านการงาน และ 5) ด้านสังคม โดยได้รวบรวมตัวแปรเพื่อสร้างข้อคำถามจากการศึกษาอัล-กูรออัน อัล-หะดีษ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หากค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความสอดคล้องภายในด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) มีจำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) จำนวน 78 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ

คุณลักษณะของผู้บริหาร ระหว่างวุฒิการศึกษา สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียน โดยใช้สถิติ F-test และตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สังเคราะห์ผลเชิงเนื้อหาที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด และการประชุมผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 ตอน สรุปได้ตามลำดับ ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 216 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 64.8 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 35.2 มีอายุ 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมา มีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.1 มีอายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.1 และมีอายุมากกว่า 60 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.4 ตามลำดับ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 24.5 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 6.5 และมีวุฒิการศึกษาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 3.7 ตามลำดับ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.2 รองลงมา สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 22.2 และสำเร็จการศึกษาจากสถาบันปอเนาะ คิดเป็นร้อยละ 4.2 ตามลำดับ มีประสบการณ์การบริหารงาน 6-10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.4 รองลงมา มีประสบการณ์การบริหารงานต่ำกว่า 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.1 และมีประสบการณ์การบริหารงาน 16-20 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.6 ตามลำดับ และเป็นขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมา ขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.5 และขนาดใหญ่ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.3 ตามลำดับ

5.1.2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

1) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณลักษณะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ คุณลักษณะด้านสังคม ด้านร่างกาย และด้านการงาน ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมีน้อยที่สุด คือ ด้านสติปัญญาและความรู้

เมื่อพิจารณารายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

ก. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีอุดมการณ์ที่จะทำให้โรงเรียนเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพ มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสนใจรับฟังข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ และด้านการตัดสินใจอย่างมีหลักการ และมีเหตุผลโดยคำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรมอิสลาม ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมีน้อยที่สุด คือ มีความสามารถทางวิชาการ แต่งหนังสือ/ตำรา และเป็นวิทยากรในที่ต่างๆ

ข. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณลักษณะด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่แต่งกายสุภาพเรียบร้อยถูกต้องตามกาลเทศะ และเป็นคนที่ไม่สูบบุหรี่และสิ่งเสพติด มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารดูแลสุขภาพความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกายเป็นประจำ และมีความอดทนในการทำงาน ทำงานด้วยความขยันขันแข็ง ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมีน้อยที่สุด คือ เป็นคนชอบออกกำลังกายและดูแลสุขภาพร่างกายสม่ำเสมอ

ค. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความตระหนักรู้เสมอว่าหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบจะต้องถูกสอบสวนจากอัลลอฮ์ มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของอิสลามและละเว้นจากสิ่งชั่วร้าย และเป็นคนเสียสละ อุทิศตนเพื่องานของโรงเรียน และส่วนรวม ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมีน้อยที่สุด คือ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

ง. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณลักษณะด้านการงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสามารถร่วมงานกับบุคลากรและครูทุกคนมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมประชุมสัมมนาอย่างสม่ำเสมอ และทำงานอย่างตั้งใจมานะบากบั่น และมุ่งผลสำเร็จ กับมีความปรารถนาปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้า ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมีน้อยที่สุด คือ จัดให้มีการนิเทศครูในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

จ. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณลักษณะด้านสังคม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ผู้บริหารเป็นคนไม่ถือตัว เป็นกันเอง และเข้ากับทุกคนทุกคนขึ้นได้ มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสามารถสร้างความสัมพันธ์กับครูอย่างเป็นมิตร และ เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะได้ตลอดเวลา ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมีน้อยที่สุด คือ เป็นคนที่มีฐานะและมีตำแหน่งทางสังคม

5.1.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร ระหว่างวุฒิการศึกษา สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียน

1) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่มีวุฒิกการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านร่างกาย ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรม จริยธรรม และด้านสังคม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสติปัญญาและความรู้ และด้านการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ และด้านการทำงาน เป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิกศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ แตกต่างกับผู้บริหารที่มีวุฒิกศึกษาระดับปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยที่ผู้บริหารที่มีวุฒิกศึกษาระดับปริญญาโทมีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ มากกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิกศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และยังพบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิกศึกษาระดับปริญญาตรี มีคุณลักษณะด้านการทำงาน แตกต่างกับผู้บริหารที่มีวุฒิกศึกษาระดับปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยที่ผู้บริหารที่มีวุฒิกศึกษาระดับปริญญาโท มีคุณลักษณะด้านการทำงาน มากกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิกศึกษาปริญญาตรี

2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสติปัญญาและความรู้ ด้านร่างกาย ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรม จริยธรรม และด้านการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่ำกว่า 6 ปี มีคุณลักษณะด้านสังคม แตกต่างกับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการ

บริหาร 16-20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยที่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 16-20 ปี มีคุณลักษณะด้านสังคมมากกว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่ำกว่า 6 ปี

4) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน เป็นรายคู่ พบว่า

ก. ด้านสติปัญญาและความรู้ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ แตกต่างกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ แตกต่างกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ มากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

ข. ด้านร่างกาย พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านร่างกายแตกต่างกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านร่างกายมากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง

ค. ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม มากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง

ง. ด้านการงาน พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านการงานแตกต่างกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลางและผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านการงาน มากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

จ. ด้านสังคม พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านสังคมแตกต่างกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านสังคม มากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง

5.1.4 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ก) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านสติปัญญาและความรู้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องหมั่นแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ 2) ผู้บริหารควรศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้นทั้งด้านวิชาศาสนาและวิชาสามัญตลอดจนวิชาการบริหารการศึกษาในหลักสูตรที่เข้มข้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริหารจัดการ โรงเรียน 3) จัดกิจกรรมโครงการและเข้าร่วมการอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา 4) จัดกิจกรรมมหกรรมทางการบริหารการศึกษาให้มีการนำเสนอผลงานด้านการบริหารการศึกษาของโรงเรียนที่เด่นๆที่ประสบผลสำเร็จ 5) ส่งเสริมให้มีทักษะในด้านการแต่งหนังสือ ตำราและเขียนบทความ 6) ส่งเสริมให้มีทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยี สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน

ข) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านร่างกาย ดังนี้ 1) หมั่นดูแลรักษาสุขภาพของร่างกายให้สมบูรณ์และเข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปี 2) หมั่นออกกำลังกายเป็นประจำ 3) รักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกาย 4) ส่งเสริมให้กีฬายามว่าง และการถือศีลอดในวันจันทร์-วันพฤหัสบดี 5) การเลือกบริโภคอาหารที่ฮาลาล มีประโยชน์ตลอดจนการควบคุมอาหารการกิน 6) การหลีกเลี่ยงบุหรี่และสิ่งเสพติดทั้งหลาย

ค) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านนบี /ปฏิบัติตามซุนนะฮ์และเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน 2) เข้าร่วมการอบรมการพัฒนาบุคลิกภาพคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร 3) มีจิตสำนึกในการรำลึกถึงอัลลอฮ์ให้มากๆ เกรงครัดในศาสนา 4) ฝึกฝนตนเองให้เกิดความเชื่อมั่น ความมั่นใจในตนเอง มีความเป็นผู้นำ 5) ฝึกฝนตนเองให้มีความคล่องแคล่วว่องไว ทำกิจกรรมต่างๆต้องทำอย่างรวดเร็ว ฉับไว 6) ให้ความยุติธรรมต่อบุคลากรทุกฝ่าย 7) กำหนดมาตรการในการแยกการทำงานระหว่างชาย-หญิงทั้งสถานที่ทำงานและห้องเรียน 8) หมั่นตรวจสอบตนเอง(มุฮาซาบะฮ์)ในภารกิจที่ทำในแต่ละวันเพื่อจะได้ปรับปรุงตนเอง

ง) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านการทำงาน ดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงาน 2) มีความมุ่งมั่น มุมานะในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ 3) ฝึกการทำงานให้เป็นระบบ มีการกระจายงานมอบหมายงานอย่างทั่วถึง 4) มีการวางแผนการปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน 5) ทุ่มเทการทำงาน เสียสละเพื่อส่วนรวม 6) มีการกำกับดูแล ติดตามงาน ตรวจสอบและประเมินผลแล้วนำไปปรับปรุงพัฒนาการทำงาน 7) ผู้บริหารต้องควรอบรมบุคลากรพร้อมๆกับการนิเทศ ติดตาม สังเกตการณ์ปฏิบัติงานของบุคลากร 8) ผู้บริหารต้องมีการเสริมแรง สร้างแรงจูงใจ ยกย่อง ชมเชยต่อบุคลากรที่มีผลงานประสบผลสำเร็จ

จ) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านสังคม ดังนี้ 1) อุทิศตน ทำงานเพื่อสังคม ให้บริการสังคม ช่วยเหลือสังคม มีจิตสาธารณะ 2) สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 3) ปรับตนเองให้เข้ากับสังคมทุกชนชั้น 4) วางตัวให้สังคมยอมรับนับถือ เสมอดั้นเสมอปลาย ไม่ถือตัว 5) ใช้ชีวิตอย่างสมถะ 6) ต้องยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น 7) ให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มีบริการวิชาการแก่ชุมชน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

5.2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีคุณลักษณะ ด้านสติปัญญาและความรู้ ด้านร่างกาย ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการงาน และด้านสังคม ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบังอร อินทรมี (2546) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 5 พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยคือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน 3) ด้านสังคม 4) ด้านบุคลิกภาพ 5) ด้านภูมิหลังทางสังคม 6) ด้านสติปัญญา เช่นเดียวกับผืน หอมเกต (2534) ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า คุณลักษณะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ภูมิหลังส่วนบุคคล สติปัญญา บุคลิกภาพ ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และลักษณะทางสังคม อยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพอยู่ในลำดับความสำคัญสูงสุด เช่นเดียวกับขนิษฐา จินดากุล (2546) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนทางเลือก พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ คุณลักษณะด้านภูมิหลังส่วนบุคคล ด้านสังคม ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านสติปัญญาและความสามารถและด้านกายภาพ และสอดคล้องกับวนิดา พิพัฒน์วัฒนะกุล (2551) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้นำและประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี มี

คุณลักษณะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะผู้นำทางบุคลิกภาพสูงสุด ได้แก่ มีการแต่งกายสะอาด เรียบร้อย ถูกต้องตามกาลเทศะ ร่างกายสะอาดและสุขภาพแข็งแรง

เมื่อพิจารณาคคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

1) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยผู้บริหารมีอุดมการณ์ที่จะทำให้โรงเรียนเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นผู้บริหารยุคใหม่ต้องคิดอยู่เสมอว่าการพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนนั้นจะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบันนั้นมีมาก และจะเกิดภาวะการแข่งขันกันเอง สอดคล้องกับ สุภิสรา มาศชาย (2548) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำของครูใหญ่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามทัศนะของครูในจังหวัดกระบี่ พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าครูใหญ่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดกระบี่ มีความคิดริเริ่มและการมีวิสัยทัศน์ คือ ครูใหญ่จัดทำโครงการพัฒนาโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการพัฒนาโรงเรียน และสถานศึกษามีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพเป็นที่พึงพอใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษา และปฏิบัติตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับหวน พันธุพันธ์ (2548 : 38-39) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ เช่น สามารถแสดงทิศทางของการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่ควรจะเป็นในอนาคต 3-5 ปี ช่างหน้าอย่างชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น ริเริ่มแนวทางในการบริหารที่ท้าทายกับการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มวิธีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีวิธีการกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมีน้อยที่สุด คือ มีความสามารถทางวิชาการ แต่งหนังสือ/ตำรา และเป็นวิทยากรในที่ต่างๆ มีน้อยนั้น อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากในประเทศซึ่งมีความรู้ด้านวิชาศานาน้อยจึงไม่ค่อยมีความสามารถด้านวิชาการ และการเป็นวิทยากรเพราะในชุมชนต่างๆจะเชิญมาบรรยายในเรื่องศาสนาเป็นส่วนใหญ่

2) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณลักษณะด้านร่างกาย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่แต่งกายสุขภาพ เรียบร้อยถูกต้องตามกาลเทศะและเป็นคนที่ไม่สูบบุหรี่และสิ่งเสพติด มากที่สุด สอดคล้องกับอัลกุรอาน (อัล-มาอิดะฮ์ :90) กล่าวไว้ความว่า”โอ้บรรดาครุฑาชนทั้งหลาย สุรา การพนัน การเชือดสัตว์บูชาฮัยญ บูชารูปเคารพและการเลี้ยงตายเป็นสิ่ง โสโครกจากการงานของชัยฏอน ดังนั้นพวกเรา

ทั้งหลายจงหลีกเลี่ยงให้ไกลจากมันเพื่อว่าพวกเขาจะรับได้ชัยชนะ” สอดคล้องกับ ขนิษฐา จินดากุล (2546) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนทางเลือก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนทางเลือก พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทางเลือกมีคุณลักษณะผู้นำด้านกายภาพ คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อเรื่องการเลือกเครื่องแต่งกายได้เหมาะสม เช่นเดียวกับ กิติ ตย์คานนท์ (2534: 30) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้นำด้านร่างกาย คือ รูปร่างหน้าตา ผู้มีรูปร่างสง่างามดึงดูดใจ สร้างความน่าเชื่อถือได้มากแต่แม้จะมีรูปร่างที่ไม่สมบูรณ์แต่หากสามารถเลือกเครื่องแต่งกายเครื่องประดับที่เหมาะสมกับตนเองได้ก็จะเพิ่มความน่าสนใจ พร้อมกันนี้ต้องดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายอยู่เป็นประจำ เช่นเดียวกับวนิดา พิพัฒน์วัฒนะกุล (2551) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้นำและประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามธรรมชาติของครูจังหวัดอุทัยธานี พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ มากที่สุด คือ มีการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามกาลเทศะ และเช่นเดียวกับจิราลักษณ์ ภูภัทรรงค์ (2551) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสถาบันอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารด้านการปฏิบัติตน ในภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติสูง โดยประเด็นผู้บริหารแต่งกายและวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมีน้อยที่สุด คือ เป็นคนชอบออกกำลังกายและดูแลรักษาสุขภาพร่างกายสม่ำเสมอ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะมีเวลาในการออกกำลังกายตลอดจนไม่เห็นถึงความสำคัญของการออกกำลังกาย

3) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยผู้บริหารมีความตระหนักอยู่เสมอว่าหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบจะต้องถูกสอบสวนจากอัลลอฮ์ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะต้องพึงตระหนักอยู่เสมอว่าหน้าที่ที่เขารับผิดชอบอยู่ภายในโรงเรียนไม่ว่าบุคลากรครูและนักเรียนทั้งหมดนั้นเขาจะต้องถูกสอบสวนจากอัลลอฮ์ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ที่เขารับผิดชอบให้ดีที่สุด ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของอิสลามและละเว้นจากสิ่งชั่วร้ายต่างๆ สอดคล้องกับท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ความว่า“เล่าจากอับนี อุมร์ ﷺ ว่า ฉันได้ยินท่านรอซูลลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า พวกท่านทุกคนมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และพวกท่านทุกคนจะต้องถูกสอบถามถึงสิ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ผู้นำมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ และเขาจะต้องถูกสอบถามถึงสิ่งที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของเขา ผู้ชายมี

หน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว และเขาจะต้องถูกสอบถามถึงสิ่งที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของเขา สตรีมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบบ้านสามี และเขาจะต้องถูกสอบถามถึงสิ่งที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของตน คนรับใช้มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบดูแลทรัพย์สินของนาย และเขาจะต้องถูกสอบถามถึงสิ่งที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของเขา ทุกท่านมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ และจะต้องถูกสอบถามถึงสิ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน” (รายงาน โดยบุคอรียะและมุสลิม) และสอดคล้องกับ วุฒิชัย วรชิน (2546) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ด้านความมุ่งมั่นในความสำเร็จ พบว่า คุณลักษณะทุกรายการอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความรับผิดชอบสูงต่องานที่ปฏิบัติไม่ละทิ้งงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายจนกว่างานจะสำเร็จ รองลงมาคือ อุทิศเวลาทุ่มเทกำลังกาย และสติปัญญาในการปฏิบัติงานจนกว่าจะบรรลุผลสำเร็จ

4) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณลักษณะด้านการงาน เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารมีความสามารถร่วมงานกับบุคลากรและครูทุกคน มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความตระหนักว่าในโรงเรียนนั้นมีบุคลากรครูทั้งครูศาสนาและครูสามัญดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนและปฏิบัติงาน ตลอดจนการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นจึงจะทำให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนบรรลุผลตามที่ได้วางแผนและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2554 : 36-39) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2545 จำนวน 31 เล่ม พบว่า คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีดังนี้ คุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน คือ มีความสามารถในการพูดกับผู้ร่วมงานและผู้อื่น ทำงานอย่างมีคุณภาพ ให้ความร่วมมือกับผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน และมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับฝัน หอมเกตุ (2534 : 30-33) ได้ประมวลคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร จากข้อคิดเห็นของนักวิชาการต่างๆ และได้สรุปคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รู้จักกระตุ้นโดยการให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานด้วยความเต็มใจ มีความสามารถทำงานเป็นกลุ่ม ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมีน้อยที่สุด คือ จัดให้มีการนิเทศครูในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับจิราลักษณ์ ภูภัทรวงค์ (2551) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสถาบันอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารด้านการปฏิบัติงานการบริหารเวลาใน

ภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติสูง โดยประเด็นผู้บริหารจัดลำดับก่อนหลังตามความเร่งด่วนของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และประเด็นผู้บริหารจัดเวลาสำหรับการนิเทศกำกับดูแลผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5) ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีคุณลักษณะ ด้านสังคม เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารเป็นคนไม่ถือตัว เป็นกันเอง และเข้ากับทุกคนทุกชนชั้นได้ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยส่วนใหญ่จะเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ถือตัวเป็นกันเองกับทุกคน โดยเฉพาะตามหลักการอิสลามนั้นถือว่ามนุษย์ทุกคนอยู่ในฐานะเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติและผิวพรรณ ไม่ว่าเขาจะรวยหรือยากจน ก็อยู่ในฐานะเดียวกัน คือ เป็นบ่าวของอัลลอฮ์ จากหลักการนี้เองทำให้ผู้บริหารเป็นคนที่ไม่ถือตัว เข้ากับทุกคน ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรครูในโรงเรียนและเป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสไว้ในอัล-กุรอานความว่า“ท่านจงถ่อมตนแก่เหล่าผู้มีศรัทธาเถิด” (อัลฮิจร : 88) เช่นเดียวกับ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ ความว่า“เล่าจากอียาด บุตร ฮิมาร ﷺ ว่า ท่านรอซูลผู้ลุลออฮ์ ﷺ กล่าวว่า แน่แท้ อัลลอฮ์ ได้บัญชาแก่ฉันว่าให้ท่านทั้งหลายจงถ่อมเนื้อถ่อมตัวต่อกัน จนกว่าจะไม่มีใครแสดงความโอหังกับใคร และไม่มีใครละเมิดใคร” (รายงานโดย มุสลิม) เช่นเดียวกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ประมวลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดและบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (อ้างถึงในธีระ รุญเจริญ, 2550 : 131-132) คุณลักษณะด้านสังคม คือ มีความสามารถร่วมงานกับผู้อื่น มีน้ำใจและถ่อมตน ให้ผู้น้อยพบปะได้ง่าย ไม่ถือตัวเข้ากับทุกคนทุกชนชั้น และสอดคล้องกับ วุฒิชัย วรชิน (2546) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ด้านการกระตุ้นแรงจูงใจในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่า คุณลักษณะทุกรายการอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาและไม่ถือตัวจนเกินไป

5.2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร ระหว่างวุฒิการศึกษา สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียน

1) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านร่างกาย ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรม จริยธรรม และด้านสังคม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสติปัญญาและความรู้ และด้านการงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำของโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักการอิสลามและจะต้องเข้ากับสังคมได้ทุกคนชั้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน สอดคล้องกับฝัน หอมเกต (2534) ได้ศึกษา คุณลักษณะ ผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เมื่อเปรียบเทียบตัวแปร ครู อาจารย์ที่มีเพศ อายุ และวุฒิ การศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำ ของผู้บริหาร โรงเรียนที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ และด้านการงาน เป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีคุณลักษณะด้าน สติปัญญาและความรู้ แตกต่างกับผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.5 โดยที่ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและ ความรู้ มากกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และยังพบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีคุณลักษณะด้านการงาน แตกต่างกับผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยที่ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีคุณลักษณะ ด้านการงาน มากกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูง ย่อมมีสติปัญญาและความรู้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำและผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงย่อมมีการปฏิบัติงาน ได้ดีกว่าเพราะเขาข่อมมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมีความคิดสร้างสรรค์ดีกว่า มีการวางแผนการ ปฏิบัติงานทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับคอนเนลลี่และคณะ(อ้างถึงในสวัสดี กาญจน สุวรรณ, 2542 : 76) กล่าวว่า ลักษณะทางสติปัญญามีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำ ความเฉลียวฉลาดหรือไหวพริบของผู้นำมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงาน ผู้นำที่มีความสามารถทาง สติปัญญาสูงกว่าคนอื่นจะเป็นผู้ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำ เช่นเดียวกับรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551 : 331) กล่าวว่า การศึกษาเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพราะ การศึกษาจะสัมพันธ์กับผู้นำ การศึกษาจะช่วยให้เกิดประสิทธิผลในภาวะผู้นำ และมักจะเห็นว่าผู้นำ ในระดับสูงจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาสูง มีความรู้ดี มีการศึกษาสูง ซึ่งบุคคลเหล่านี้สามารถนำความรู้มา ประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี และสอดคล้องกับชวส บุญมณี

(2550 : 119) ผู้นำที่ดีต้องมีความรู้กว้างขวาง และมีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันสมัย จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดทันคน มั่นใจในตนเอง และเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ผู้นำที่ดีควรจะพัฒนาความรู้ของตนอย่างสม่ำเสมอ

2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถาบันการศึกษาที่ผู้บริหารศึกษานั้นโดยส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการบริหารการศึกษาแต่จบการศึกษาในด้านสาขาวิชาอื่นๆ ดังนั้นไม่ว่าผู้บริหารที่จบจากสถาบันการศึกษาจากในประเทศ จากสถาบันต่างประเทศ หรือจากสถาบันอื่นๆ จึงมีลักษณะไม่แตกต่างกัน

3) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสติปัญญาและความรู้ ด้านร่างกาย ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม และด้านการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่ำกว่า 6 ปี มีคุณลักษณะด้านสังคม แตกต่างกับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 16-20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยที่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 16-20 ปี มีคุณลักษณะด้านสังคมมากกว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่ำกว่า 6 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร มากกว่า 16-20 ปี ย่อมมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันในสังคม สังคมยอมรับนับถือ สามารถเข้าร่วมงานกับผู้อื่น ตลอดจนร่วมงานกับสังคมเป็นประจำ เหล่านี้จะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติการกิจทางการบริหารสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายด้วยความร่วมมืออันดีทั้งระหว่างผู้ร่วมงานผู้ได้บังคับบัญชา รวมถึงผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551 : 331) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่มากขึ้นของผู้นำทำให้เขามีความสามารถมากขึ้น ดังนั้นประสบการณ์จึงเป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้เกิดประสิทธิผลต่อภาวะผู้นำ ประสบการณ์ของผู้นำช่วยในการสร้างทักษะได้ด้วยตนเอง ถ้าปราศจากประสบการณ์ความรู้ก็ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นทักษะได้ เช่นเดียวกับเนตร์พัฒนา ยาวีราช (2552 : 205) กล่าวว่า ผู้นำควรพัฒนาในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลต่างๆ รอบด้าน เพราะมนุษยสัมพันธ์จะช่วยให้งานในองค์การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน เป็นรายคู่ พบว่า

ก. ด้านสติปัญญาและความรู้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ แตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ แตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

ข. ด้านร่างกาย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านร่างกายแตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านร่างกายมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง

ค. ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง

ง. ด้านการงาน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณลักษณะด้านการงานแตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านการงาน มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

จ. ด้านสังคม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านสังคมแตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านสังคม มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง

จากการพิจารณาความแตกต่างเป็นรายคู่ ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ ด้านร่างกาย ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการงาน และด้านสังคม มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีการพัฒนาตนเองในด้านสติปัญญาและความรู้อย่างต่อเนื่องโดยวิธีการศึกษาให้สูงขึ้นหรือมีการประชุมอบรมสัมมนาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551 : 331) กล่าวว่า การศึกษาเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพราะการศึกษาคือสัมพันธ์กับผู้นำ การศึกษาจะช่วยให้เกิดประสิทธิผลในภาวะผู้นำ และมักจะเห็นว่าผู้นำในระดับสูงจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาสูง มีความรู้ดี มีการศึกษาสูง ซึ่งบุคคลเหล่านี้สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี ส่วนด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรครูและนักเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีบุคลากรครูและนักเรียนจำนวนมาก ส่วนด้านการงานผู้บริหาร

โรงเรียนขนาดใหญ่ย่อมมีหน้าที่การงานและหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบมาก เขาจะต้องคิด วางแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าโรงเรียนอื่นๆ และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งอยู่ในสังคมขนาดใหญ่จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่หลากหลาย มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ร่วมงานกับผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และสอดคล้องกับเนตรพิพัฒนา ยาวีราช (2552 : 205) กล่าวว่า ผู้นำควรพัฒนาในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลต่างๆ รอบด้าน เพราะมนุษยสัมพันธ์จะช่วยให้งานในองค์การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ก) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านสติปัญญาและความรู้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องหมั่นแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ 2) ผู้บริหารควรศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้นทั้งด้านวิชาศาสนาและวิชาสามัญตลอดจนวิชาการบริหารการศึกษาในหลักสูตรที่เข้มข้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริหารจัดการโรงเรียน 3) จัดกิจกรรมโครงการและเข้าร่วมการอบรม ประชุม สัมมนา คูงาน เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา 4) จัดกิจกรรมมหกรรมทางการบริหารการศึกษาให้มีการนำเสนอผลงานด้านการบริหารการศึกษาของโรงเรียนที่เด่นๆ ที่ประสบผลสำเร็จ 5) ส่งเสริมให้มีทักษะในด้านการแต่งหนังสือ ตำราและเขียนบทความ 6) ส่งเสริมให้มีทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยี สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน สอดคล้องกับประคอง รัชมีแก้ว (2551) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ คือ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำโดย ศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงาน การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน การเข้ารับการฝึกอบรม และการเข้าร่วมการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เช่นเดียวกับ เนตรพิพัฒนา ยาวีราช (2552 : 206) กล่าวว่า การพัฒนาความสามารถของผู้นำ ทำได้ดังนี้ 1) พัฒนาความสามารถทางสติปัญญา พยายามแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ 2) ความสามารถพิเศษ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การใช้ภาษาต่างประเทศ ความรู้ด้านวิชาชีพ หน้าที่การงาน ที่เหนือกว่าคนอื่น 3) มีความสนใจต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน เช่นเดียวกับชรัส บุญยมณี (2550 : 120) ได้กล่าวถึง การพัฒนาความรู้ของ ผู้นำว่าต้องมีความรู้กว้างขวาง และมีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันสมัย จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดทันคน มั่นใจในตนเอง และเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ผู้นำที่ดีควรจะพัฒนาความรู้ของตนอย่างสม่ำเสมอ วิธีการพัฒนาความรู้ ได้แก่ 1) ซักถามผู้รู้

สังเกตวิธีการทำงานและผลงาน 2)ลองทำเอง สัมผัสเอง ในสภาพที่เป็นจริง หรือในสภาพจำลอง 3) เข้าร่วมการอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน และการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4)อ่านวารสาร หนังสือพิมพ์ สารคดี และหนังสือต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ 5)คู่มือทัศน ฟังวิทยุ และศึกษาข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ต และสอดคล้องกับรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551 : 331-333) กล่าวถึงการพัฒนาผู้นำว่า ควรพัฒนาผู้นำ ดังนี้ 1)พัฒนาโดยการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง 2)พัฒนาโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประสบการณ์ที่มากขึ้นของผู้นำจะทำให้เขามีความสามารถมากขึ้นและยังช่วยในการสร้างทักษะ 3)พัฒนาจากการได้รับคำแนะนำจากบุคคลที่อาวุโสกว่า เป็นการพัฒนาขีดความสามารถของผู้นำโดยผู้อาวุโสกว่า มีประสบการณ์มากกว่า ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และการกระตุ้น บุคคลเหล่านี้จะช่วยสอนงาน ช่วยเหลือ แนะนำแนวทางเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

ข) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านร่างกาย ดังนี้ 1)หมั่นดูแลสุขภาพของร่างกายให้สมบูรณ์และเข้ารับการตรวจสุขภาพ ประจำปี 2)หมั่นออกกำลังกายเป็นประจำ 3)รักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกาย 4)ส่งเสริมให้กีฬามูลค่า และการถือศีลอดในวันจันทร์-วันพฤหัสบดี 5)การเลือกบริโภคอาหารที่ฮาลาล มีประโยชน์ ตลอดจนการควบคุมอาหารการกิน 6)การหลีกเลี่ยงบุหรี่และสิ่งเสพติดทั้งหลาย สอดคล้องกับอัลกุรอานได้กล่าวไว้ความว่า “โอ้มนุษย์ทั้งหลาย พวกเจ้าจงบริโภคสิ่งที่ได้มาจากผืนแผ่นดินนี้ ซึ่งสิ่งที่มี ได้รับการอนุมัติและที่ดีมีประโยชน์เกิด และจงอย่าเดินตามแนวทางของ ชัยฏอน แท้จริงแล้วมันคือศัตรูของพวกเจ้าที่ชัดเจน” (อัล-บาคอเราะฮ์ :168) และอีกอายะฮ์หนึ่ง ความว่า “โอ้บรรดาครุฑาชนทั้งหลาย สุรา การพนัน การเชือดสัตว์บูชาญู บูชารูปเคารพและการ เสี่ยงทายเป็นสิ่งโสโครกจากการงานของชัยฏอน ดังนั้นพวกเราทั้งหลายจงหลีกเลี่ยงให้ไกลจากมันเพื่อ ว่าพวกเจ้าจะรับได้ชัยชนะ” (อัล-มาอิดะฮ์ :90) เช่นเดียวกับบนพดล เวชสวัสดิ์ (อ้างถึงใน อากม วัค ไช สง, 2547 : 75-176) ได้เรียบเรียงการพัฒนามุคตลิกภาพตามแนวคิดของ จอร์จ ซินน์ ดังนี้ 1)การดูแลสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์ ต้องออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และพักผ่อนให้พอเพียง 2)การดูแลรูปลักษณ์ของตนเอง ต้องดูแลบุคลิกภาพของตนเองให้อยู่ใน สภาพที่เรียบร้อยเมื่อพบปะผู้คนในสังคม 3)การแต่งตัว การแต่งกาย ควรเลือกเสื้อผ้าให้เหมาะสม ตามกาลเทศะ และสอดคล้องกับพรนพ พุกกะพันธ์ (2544 : 94) ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างพัฒนา บุคลิกลักษณะของผู้นำ คือ 1)การแต่งกาย จะต้องคำนึงถึงสุขภาพเรียบร้อย สะอาด และถูกต้อง ตามกาลเทศะ 2)สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญ จะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ควรรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์อยู่เสมอ

ค) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้ 1)ผู้บริหารต้องปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านนบี /ปฏิบัติตามซุนนะฮ์และเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน 2)เข้าร่วมการอบรมการพัฒนาบุคลิกภาพคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร 3)มีจิตสำนึกในการรำลึกถึงอัลลอฮ์ให้มากๆ เกรงครัตในศาสนา 4)ฝึกฝนตนเองให้เกิดความเชื่อมั่น ความมั่นใจในตนเอง มีความเป็นผู้นำ 5)ฝึกฝนตนเองให้มีความคล่องแคล่วว่องไว ทำกิจกรรมต่างๆต้องทำอย่างรวดเร็ว หนักไว 6)ให้ความยุติธรรมต่อบุคลากรทุกฝ่าย 7)กำหนดมาตรการในการแยกการทำงานระหว่างชาย-หญิงทั้งสถานที่ทำงานและห้องเรียน 8)หมั่นตรวจสอบตนเอง(มุฮาซาบะฮ์)ในภารกิจที่ทำในแต่ละวันเพื่อจะได้ปรับปรุงตนเอง สอดคล้องกับเนตร์พัฒนา ยาวีราซ (2552 : 206) กล่าวว่าผู้นำต้องมีทักษะในการทำงาน คล่องแคล่วว่องไว มีความชำนาญงาน เช่นเดียวกับนพดล เวชสวัสดิ์ (อ้างถึงใน อากม วัดไชยสง, 2547 : 175-176) ได้เรียบเรียงการพัฒนาบุคลิกภาพตามแนวคิดของ จอร์จ ซินน์ ดังนี้ 1)การสร้างเชื่อมั่นในตนเอง ต้องมุ่งมั่นและฝึกฝนในการสร้างเชื่อมั่นให้กับตนเองและลงมือปฏิบัติ 2)การสร้างแรงจูงใจในตนเอง ต้องสร้างแรงจูงใจในตัวเองเพื่อจะได้ทำงานเต็มความสามารถ 3) การกล้าแสดงความคิดเห็น ต้องเป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็น แต่ไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม 4)การพัฒนาทักษะการสื่อสาร เช่น การพูด การฟัง การเขียน ซึ่งผู้นำจะขาดทักษะนี้ไม่ได้เพราะต้องติดต่อกับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับพรนพ พุกกะพันธ์ (2544 : 93-94) ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกลักษณะของผู้นำ คือ มีทักษะในการทำงาน ในหน้าที่การงาน จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี มีท่าทางคล่องแคล่วว่องไว มีความชำนาญ และสอดคล้องกับประเสริฐ รั้งสรรค์ (2551 : 42) ได้กล่าวถึงความเชื่อมั่นในตนเองว่า เป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะที่มีความสงบและเป็นผู้นำที่ดีได้แม้จะอยู่ภายใต้สภาวะแรงกดดันและภาวะวิกฤต จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้นำที่จะต้องมีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งจะสังเกตได้จากการใช้คำพูดที่จริงจัง การรักษาอากัปกิริยาที่ดี และการแสดงท่าทางที่เหมาะสม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

ง) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านการงาน ดังนี้ 1)มีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงาน 2)มีความมุ่งมั่น มุมานะในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ 3)ฝึกการทำงานให้เป็นระบบ มีการกระจายงานมอบหมายงานอย่างทั่วถึง 4)มีการวางแผนการปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน 5)ทุ่มเทการทำงาน เสียสละเพื่อส่วนรวม 6)มีการกำกับดูแล ติดตามงาน ตรวจสอบและประเมินผลแล้วนำไปปรับปรุงพัฒนาการทำงาน 7)ผู้บริหารต้องควบรวมบุคลากรพร้อมๆกับการนิเทศ ติดตาม สังเกตการณ์ปฏิบัติงานของบุคลากร 8)ผู้บริหารต้องมี

การเสริมแรง สร้างแรงจูงใจ ยกย่อง ชมเชยต่อบุคคลากรที่มีผลงานประสพผลสำเร็จ สอดคล้องกับ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2552 : 206) กล่าวว่า การพัฒนาของผู้นำด้านการงาน ได้แก่ 1) เข้าใจตนเอง และผู้อื่น ขอมรับความคิดเห็นของคนอื่น 2) สามารถทำงานกับผู้อื่นทำงานเป็นทีม มีแรงจูงใจในการ ทำงาน 3) มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในการทำงาน มีจุดมุ่งหมายความสำเร็จในการทำงาน เช่นเดียวกับประเสริฐ รังสรรค์ (2551 : 45) ได้กล่าวถึงลักษณะเด่นของผู้นำที่สัมพันธ์กับงาน ว่า ผู้นำ มีการกระตุ้นที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ มีความรับผิดชอบเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและมีความมุ่งมั่น ในการทำงาน และสอดคล้องกับนพดล เวชสวัสดิ์ (อ้างถึงใน อาคม วัดไชสง, 2547 : 175-176) ได้ กล่าวถึง การสร้างแรงจูงใจในการทำงานว่า ผู้นำต้องสร้างแรงจูงใจในตัวเองเพื่อจะได้ทำงานเต็ม ความสามารถ และการกระตุ้นจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงาน การสร้างแรงจูงใจ ภูมิกับผลงาน ของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้โอกาสและส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความสามารถ

จ) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม ด้านสังคม ดังนี้ 1) อุทิศตน ทำงานเพื่อสังคม ให้บริการสังคม ช่วยเหลือสังคม มีจิต สาธารณะ 2) สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 3) ปรับตนเอง ให้เข้ากับสังคมทุกชนชั้น 4) วางตัวให้สังคมยอมรับนับถือ เสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตัว 5) ใช้ชีวิต อย่างสมถะ 6) ต้องยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น 7) ให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มี บริการวิชาการแก่ชุมชน สอดคล้องกับประเสริฐ รังสรรค์ (2551 : 45) ได้กล่าวถึงลักษณะเด่นของ ผู้นำด้านสังคม คือ 1) มีความสามารถที่จะสร้างความร่วมมือ ความเป็นที่นิยมชมชอบ มีชื่อเสียง มี ความสามารถด้านสังคม ทักษะในการติดต่อระหว่างบุคคล และการมีส่วนร่วมในสังคม 2) มีความ นอบน้อมถ่อมตน ถึงแม้ความเชื่อมั่นในตนเอง จะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำ แต่ความ นอบน้อมถ่อมตนก็เป็นสิ่งจำเป็นด้วย คือการรู้จักนอบน้อมถ่อมตนในเวลาที่เหมาะสม ซึ่งความนอบ น้อมถ่อมตน คือการยอมรับว่าท่านไม่รู้ทุก ๆ สิ่งและไม่สามารถทำอะไรได้ทุกสิ่ง เช่นเดียวกับ นพดล เวชสวัสดิ์ (อ้างถึงใน อาคม วัดไชสง, 2547 : 175-176) ได้กล่าวถึงการพัฒนาผู้นำด้านสังคม คือ 1) มีการเข้ากับผู้อื่นได้ดี ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น รู้จักกาลเทศะ การมองคนในแง่ดี รู้จักชื่นชอบ คนอื่น และชื่นชอบตนเอง 2) การมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นคนที่สามารถเข้ากับคนอื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีใจเปิดกว้าง ถ่อมตน และถนอมน้ำใจคนอื่น และหมั่นฝึกฝนในการเข้าสังคม 3) การพัฒนาทักษะ การสื่อสาร เช่น การพูด การฟัง การเขียน ซึ่งผู้นำจะขาดทักษะนี้ไม่ได้เพราะต้องติดต่อสื่อสารกับคน อื่นอยู่ตลอดเวลา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาทักษะด้านความรู้ที่หลากหลายทั้งวิชาการ วิทยาศาสตร์และวิชาการบริหารการศึกษาโดยการศึกษาเพิ่มเติมและการได้รับการอบรมสัมมนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มพูนความรู้ มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกลในการบริหาร ส่งเสริมให้มีทักษะการเขียน หนังสือและบทความต่างๆ และทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการติดตามข่าวสารให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

2. ผู้บริหารควรฝึกฝนในการถือศีลอดสุนัตในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี หมั่นปฏิบัติกิตียามุลัย ดูแลรักษาสุขภาพของร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรงโดยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและตรวจสุขภาพประจำปีเพื่อป้องกันจากโรคร้ายไข้เจ็บ ตลอดจนการเลือกรับประทานอาหารที่สะอาด สะอาด มีประโยชน์ และการรณรงค์ห้ามการสูบบุหรี่

3. จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องฝึกฝนตนเองให้มีความเชื่อมั่น ฝึกให้มีความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจ ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ เข้าร่วมการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตสำนึกในการรำลึกถึงอัลลอฮ์ให้มาก มีความเคร่งครัดในศาสนา

4. ผู้บริหารต้องจัดให้มีการนิเทศการปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรใน โรงเรียนและประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง และมีการเสริมแรง สร้างแรงจูงใจ ยกย่องชมเชยบุคลากรที่มีผลงานที่ประสบความสำเร็จ

5. ผู้บริหารต้องเป็นคนของสังคม บริการ/ช่วยเหลือชุมชน มีจิตสาธารณะ อุทิศตนทำงานเพื่อสังคม จัดให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้และบริการวิชาการแก่ชุมชน และการใช้ชีวิตอย่างสมถะถ่อมตน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารตามกรอบแนวคิดทฤษฎีอื่นๆ และศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารให้ครอบคลุมทั้งการวิจัยปริมาณและการวิจัยคุณภาพ

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามและโรงเรียนของรัฐ เพื่อจะได้มองเห็นความแตกต่างในการนำมาปรับใช้ร่วมกัน
ได้อย่างเหมาะสม

Prince of Songkla University
Pattani Campus